

O TŘECH ZAKLENÝCH PSÍCH

BYL JEDEN SEDLÁK, TEN MĚL DVĚ DĚTI, SYNA A dceru. Každý myslil, že je bohatý, ale mejlili se; nebo když synovi třiadvacet a dceři dvacet let bylo a otec jim umřel, nezůstalo po něm nic více než tři ovce a trocha dluhů. Matka jim hned z mládí zemřela. Co nyní počít? Peněz nebylo, a jíst se chtělo.

„Musím do světa,“ řekl bratr k sestře, „těch několik grošů, co mám, dám ti na předitivo, abys mohla příst, nechceš-li jít k strejci polesnému do služby; ty tři ovce ale vezmu pro sebe a v nejbližším městě je prodám, abych měl přece něco na cestu.“ Druhý den se rozžehnal se svou sestrou a odešel.

Bylo již pod večer, když přicházel k jednomu městečku. Cítil, že má hlad, i chtěl si trochu odpočinout. Ovce se zatím pásly a on okusoval kurku, kterou si ráno do kapsy strčil. Tu přišel k němu řezník se třemi psy.

„Kampak jdete, mládenče, s těmi ovce?“ ptal se přívětivě řezník.

„I jdu do světa,“ odpověděl Vítek (tak se jmenoval ten chasník), „bych štěstí hledal; po otci nemám nic než tři ovce, které chci ve městečku prodat, abych měl něco na cestu.“

„To je jiná,“ řekl řezník, „ale kdybyste nechtěl právě peníze v rukou mít, to bych vám něco jiného poradil.“

„Nu jen mi to povězte; proč bych něco lepšího nevzal? Copak to je?“

„Abyste mi dal ty ovce a já vám dám ty psy.“

„Nu, to bych si pomohl! Copak bych s těmi žrouty dělal?“

„Jen pomalu, brachu! vždyť ani ještě nevíte, co ti psi umějí? Hleďte – tenhle černý se jmenuje Lámej; proč ho pošlete, to vám přinese, železo rozláme a padesát mužů

v okamžení roztrhá. Ten zrzavý se jmenuje Trhej; železo ovšem neláme, ale všecko vám také přinese a sto mužů roztrhá jako hračku. Ten bílý se jmenuje Pozor a rozumí všemu, co mu řeknete, na všecko dá pozor a všeho si všimne. Nikdy vás jeden ani druhý neopustí, leč byste je poslal přes hranice, odkud se dříve vrátit nemohou, až na tuhle píšťalku zapískáte; potom jsou tu ale hned.“

„Totě všecko dobře,“ řekl Vítek, „ale když mají takové vlastnosti, proč si je raději sám nenecháte?“

„Já je měl potud, pokud jsem je potřeboval. To se změnilo, a tak je chci vám dopřát, protože se mi zdáte býti poctivý chlapík. Abyste mi ale uvěřil, zkuste to a pošlete černého pro dobrou večeři.“

Vítek uposlechl a Lámej letěl. Netrvalo to ani co by padesát napočítal, když se s dobrou večeří vrátil. Oba si sedli na mez. Dříve však, než se do jídla dali, hodil řezník každému psu kus masa a přikázal Vítkovi, by od každého jídla jim nejdříve dal. Po večeři odevzdal Vítek řezníkovi tři ovce a dostal od něho píšťalku a tři psy. Nato se rozešli, Vítek k domovu, řezník k městu.

Druhého dne, když přišel Vítek domů, zůstala sestra jako omráčena, vidouc ho s takovými velikány do dveří vcházeti. „Copaks, bratře, rozum pozbyl? kampak jsi dal ovce? snad jsi nekoupil za ně ty darmožrouty?“

„Mlč, sestřičko, mlč!“ chlácholil ji bratr, „však oni nebudou darmo žrát; hnedle uvidíš, co to je za hodné zvířátka.“ Nato poručil černému, by se o mouku, a zrzavému, by se o dobrou zvěřinu postaral. Sestra pak musela oheň rozdělat, a prvé než se rozhořel, byli tu již zajíci, ptáci a mouka. Tu teprv sestra viděla, že bratrovi křivdu dělala. Bylo po nouzi. Jíst a pít měli dost, ale knížecí obora se prázdnila, nejkrásnější zvěř mizela, a kníže přikázal přísně všem myslivcům, aby škůdce toho vypátrali. Usnesli se tedy mezi sebou, že budou pilně pozor dávat, kdo tu škodu

dělá. Ale nic to neprospělo: dávali pozor, a zvěř se přece ztrácela. Tu jim jeden mládenec poradil, aby vylezli na stromy, tak že budou nejlépe všechno vidět. To udělali. Neseděli dlouho; tu jako vítr přihnul se černý pes, uchvátil jelena za krk, uškrtil ho a pryč odvedl dříve, než se myslivci vzpamatovat mohli, kteří jinak nemysleli, než že to sám zlý duch byl. Když však pookřáli, styděli se za to a umínili sobě, že budou druhý den lepší pozor dávat.

Než však v chalupě jelena snědli, uběhlo několik dní; ale myslivci přece hlídat nepřestali. Tu příběhne najednou zrzavý; jak ho myslivci spatří, počnou po něm házet a střílet, ale nastojte! jemu to neublíží, kulky s něho padají jako hrách se stěny. Byl ale mezi myslivci jeden z nejsrdnatějších, ten si dodal smělosti a běžel za ním, by se dověděl, komu náleží. I viděl, že běží do chalupy, kde Vítek se sestrou bydlel, a hned to pověděl polesnému. Ten nemeškal dlouho, nýbrž hned k Vítkovi pospíšil a jemu domlouval, že se pán pro tu kradenou zvěř tuze hněvá, že teď půjde zrovna k němu a že mu to všechno poví; „a pak,“ doložil starc, „nevím, Vítku, jak to s tebou vypadne! raději vezmi nohy na ramena a utec odtud i se sestrou.“

Vítek ho poslechl. Sebrali tedy, co kde měli, a táhli do světa.

Chodili dlouho; chodili po městech, po horách a po lesích; nikde se jim zle nevedlo, protože se psi všude o ně starali. Jednou ale přišli do lesa, kde ani ptáčka nebylo. Bloudili kolik dní a konce nenacházeli. I bylo jim ouzko, neboť se museli od samých kořínků žít, a třebas by jim byli psi něco přinesli, neměli to kde uvařit. Byla to bída; sestra ledva nohy vlékla a sám Vítek byl umdlen. Tu přišli k vysokému kopci, a když ho obešli, viděli tu skleněné dvířka, které přímo do něho vedly. Vítek je otevřel a oba skrze ně vešli. Tu se spatřili jako v nějakém zámku a proti nim vyšla žena a ptala se jich, co tu chtějí, jak sem přišli,

aby se raději hned vrátili, sic že bude po nich veta, neboť tu že není žádného odpuštění.

V té rozhodné chvíli skočil po ní Vítek, rychle ji popadl a hrozil, že ji uškrtí, jestli mu nepoví, kdo to v tom zámku s ní zůstává. A když žena viděla, že tu jde opravdu o život, nechala výhrůžek a začala se přiznávat. „Já vám všechno upřímně povím, jen mě nechte při živobytí,“ prosila stará. „Zde v tom kopci se zdržuje půl druhého sta mužů, a jsou to samí loupežníci, a ten nejprvnější mezi nimi umí čarovat; tomu nemůže nikdo nic udělat, on ale každého usmrtí, kdo sem zabloudí.“

„Víc jich není než půl druhého sta?“ ptal se Vítek.

„Není jich více. Ach! jak bych mohla lhát, vždyť vidím smrt před sebou.“ Nato musela stará s ním všude po zámku chodit a všechno mu ukázat. Tu bylo zlata, stříbra, klenotů a zbraně všelikého druhu. I vybral si Vítek slušný a hezký šat a dobrou zbraň; sestru s Pozorem nechal u staré, a sám šel naproti loupežníkům.

Kus cesty za kopcem se schoval se svými psy a čekal v houští. Neseděl tam dlouho; tu zaslechl nějaký hřmot; i přikázal psům, by pozor dávali a dobře se drželi. Když rota asi dvacet kroků od nich byla, pustili se milí psi do nich. A věru byla to podívaná! Jako živí čerti počali hafani trhati. Kdo mohl, dal se na útěk. Koho docela neroztrhali, toho Vítek dorazil.

Když se všim hotovi byli, tu si teprv oddechli a Vítek stokrát v duchu řezníkovi poděkoval. Nato šel domů a stará musela jim dát večeři, kterou pro své lidi přistrojenou měla. I umínil sobě, že ještě několik dní v kopci pobude a pak že půjde zase dále. A proto vždy ráno své psy s sebou do lesa brával, aby nějakou pečení přinesl a pak aby se ohlídl, jak by nejlépe z lesa vyjítí mohl. Chudák ale toho se nenadál, že mu za zády zrada vězí. Neboť stalo se, že psi loupežnického náčelníka neroztrhali, který pomocí kouzel,

jak Vítek se psy odešel, tak dalece si pomohl, že do houští vlezl a tam se schoval. Tam odtud dával pozor, až Vítek ze zámku vyšel, a pak se za ním příkradl. Stará se ho ovšem lekla, ale byla plna radosti, neboť myslela, že on jistě toho nezvaného hosta vypudí. Se sestrou jí bylo lehké jednat, tu již měla tak napolo k své straně. Nebylo to však tak lehce, jak se domejšlela.

„Teď mě jen někde schovej,“ řekl loupežník, „by mne neviděl, až domů přijde, nebo by mě jeho chrti zajisté roztrhali. Musíš ho k tomu přivést, aby ty psy někam daleko poslal, a když pak bude sám, teprv ho mohu zabít.“

„Ale jak jste se mohl tak rychle pozdravit, milý pane?“ ptala se konečně stará.

„Asi sto kroků odtud na pravé straně stojí jedle a pod ní je zakopán zlatý kalich, v tom je taková masť, kdo se tou namaže, třeba měl celé tělo rozsekané, hned mu zase všecko sroste; tou jsem se já také namazal.“

Co si oba tak spolu povídali, točil se Pozor pořád okolo nich a všecko vyslechl, dříve než si ho byli povšimli. Pak skryla baba svého pána a jídlem ho zaopatřila, potom se k sestře Vítkově lichotně chovala a vždy jen litovala, že musí s bratrem pryč odejít. „Co ty ještě všecko zkusíš s tvým podivným bratrem!“ tak jí domlouvala, „nic za to nedám, že tě ještě ty potvory naposled také roztrhají. Znáám já takové obludy, vždyť jsem to od mého pána častokráte slychala. Co se toho týče, ani nevěřím, že ho ti psi roztrhali, on si jistě pomohl a najednou bude tu, a pak se vám zle povede. Proto bych ti radila, bys mne poslechla. Vidíš, když bratra k tomu přivedeš, aby ty psy někam daleko odtud poslal (třeba ať někam zaběhnou a více nepřijdou), pak tě bratr také s sebou nevezme a raděj zde nechá a snad i sám tu zůstane, jelikož se bez nich nemůže na takovou cestu vydat. Zde máš, co jen ráčíš, byla bys sama proti sobě, kdybys mne neposlechla. Uděláš-li tak, jak pravím,

nic se ani tobě, ani bratrovi nestane, ba tenkrát se vám teprv u mého pána dobře povede.“

Nebohá ještě nezkušená dívka uvěřila, dala se přemluvit a všechno jí připověděla. Když přišel bratr domů, tu se hned sestra k němu přívětivě chovala a brzy o to prosila, brzy o ono, a že to tu a ono tam nemá. „Načpak máš ty psy?“ doložila, „můžeš je pro to poslat.“

„Oni se již dnes mnoho naběhali, nech je až zejtra.“

Druhý den tedy poslal nejdříve Lámeje pryč; darmo Pozor okolo něho obskakoval a kňučel, on si toho ani nevšimnul. Když ale černý dlouho nešel, bylo mu to divné a poslal pro něj zrzavého, ten se však také nevrátil. „Toť jsou lenoši! Což je do města tak daleko? Či snad odpočívají? Běž jim naproti, Pozore!“

Co měl Pozor dělat? Musel jít. I běžel co mohl; šťastně přišel až k hranicem a viděl, jak tam Lámej a Trhej smutně sedí, že je pán tak daleko poslal.

„Ach zle je, zle!“ křičel již z daleka na ně, „našeho pána chtějí o život připravit, a my mu nemůžeme pomoci, jestli nás nezavolá.“ Tu jim začal všechno vypravovat, co byl v kopci slyšel. —

Vítek, když poslal všechny tři pryč, sedl za stůl a dal si přinést jídlo. Tu vstoupí do dveří skvostně oblečený náčelník loupežníků.

„Teď tě mám, ty vrahu mých lidí, přichystej se, tvá poslední hodinka odbila!“ Vítek, když tato slova slyšel, náramně se lekl a píchlo ho u srdce tak, že si rychle na tu stranu rukou sáhl; i ucítil tu na šňůrce zavěšenou píšťalku. „Jednou mně, po druhé tobě,“ řekl pokojně, „kdo může za nehodu? Ale každému odsouzenci je před smrtí jedna milost popřána, a tak i vy mně něco popřejte.“

„Jen když to nebude dlouho trvat.“

„Když jsem ještě doma pásával,“ řekl Vítek a vytáhl si píšťalku, „pískával jsem si na tuto píšťalku, a tak si chci

ještě před smrtí na ni posledně zapískat.“ Přikročil ke dvířkám a silně třikrát zapískal, až v uších zalehalo; a dříve než se zákeřník zbraně chopil, byli psi tu a v okamžení ho roztrhali a po něm také babu. Na sestru se ale bratr tuze rozzlobil, neboť se domníval, poněvadž ho k tomu měla, aby psy poslal pryč, že s babou srozuměna byla. „Když jsi tak upřímná ke mně,“ řekl jí, „můžeš zde zůstat, a já půjdu dále.“ Darma prosila sestru, darma slibovala, že nechce nikdy více tak falešně jednat; on se nedal uprosit. Zaopatřil ji vším, co k živobytí na celý rok potřebovala, pak ji tam zavřel a odešel do světa.

Když dlouho již chodil, přišel až za černé moře do pětasedmdesátého kraje a v tom do jednoho města, které od brány až k druhé a po všech domech černým sukнем potaženo bylo; podivil se tomu velice a hned jak do hospody vešel, ptal se hospodského, co to znamená.

„Ach, milý pane,“ řekl tento, „je to smutná věc. Již tomu dlouhý čas, co sem, Bůh ví odkud, velký drak čili zlá saň přilítla; z počátku dával jen dobytek, potom ale mu tam mohl dát, co kdo chtěl, on si ničeho nevšimnul a takový puch ze sebe vydával, že se všickni lidé z toho roz-nemohli. Žádný ho odtud vypudit nemohl. Tu šel sám král k jednomu velmi rozhlášenému čaroději a ptal se ho, jaká by tu byla pomoc. Ale čeho se tu musel ubohý otec do-vědět! Dokud prý král svou jedinou dceru draku nedá sežrati, dotud že nebude v zemi jinak, až všickni lidé pomrou. Ovšem dlouho se k tomu nemohl odhodlat; tu se ale lid počal bouřiti a konečně princezna sama tu ukrutnou smrt sobě přiřknula, aby nešťastnou zem té obludy zpros-tila. Král dal rozhlásit: komu se to poštěstí, by ji od té ohavné smrti vysvobodil, tomu že ji dá za manželku a k tomu půl království. Ale žádný nepřišel; a protož má dnes té obludě vydána býti. Kdybyste ji znal, viděl byste, že je to pravý anděl, a teď musí takovým způsobem se světa sejít!“

„Kdepak je ta obluda?“ ptal se Vítek. „Chci se tam také podívat, ale dříve bych rád, aby se moji psi dobře najedli.“

Když se to stalo, vzal na se Vítek krásný šat, připjal si po straně ostrý meč – neboť si to byl všecko ze zámku s sebou přinesl – a šel se svými psy na to místo, kde měla princezna draku být předhozena. Nečekal dlouho a již viděl princeznu přijíždět, matka a otec ji vyprovázeli a nešťastné množství lidu šlo s nimi. Když přišli na to místo, všickni se s ní hořce žehnali a vrátili se nazpět. Ona ještě kus cesty proti kopci popojela, pak slezla s kočáru a poslala ho též zpátky.

Tu přistoupil k ní Vítek a pravil: „Nebojte se nic, vzácná panno! Já s mými psy vás od jisté smrti vysvobodím; jděte stranou, byste mi nepřekážela.“

Ubohá princezna radostí div mu nohy nezlíbala, on ji ale vzal a kus cesty od vrchu ji odvedl. Tu se ale začal vrch třásti, ukrutné říčení, řvání a syčení bylo zevnitř slyšeti, najednou se otevřel a zlá saň vystrčila hlavu. Byla to hrůza a Vítkovi vlasy na hlavě vstávaly; ale ještě více se lekl, když ještě jedna, pak dvě, tři, až devět hlav vylezlo, oči se v nich jako ohnivé koule válely, jazyky jako hořící meče vyšlehovaly, až se ta ukrutná netvora celá ven vyvalila. Raději by se byl Vítek s dvěma sty mužů potýkal nežli s takovou pekelnou obludou; ale co bylo dělat, princezně to přislíbil a musel slovo zdržet. Poštval tedy psy a ti se pustili do ní, ale jak jednu hlavu utrhli, sápany se druhé ještě více; již byli psi celí umdleni a ještě bylo šest hlav; tu jim šel Vítek na pomoc, vytáhl svůj široký meč, počal do ní sekati, psi trhali a tím způsobem přece tu saň zabili; ovšem byli po těle popálení a jedem postříkání, ale to se dalo všecko napravit. Potom uřízl Vítek ze všech hlav jazyky, a když si je schoval, šel k princezně, která skoro bez sebe pod stromem seděla.

Když teď bílý závoj s tváře odhalila, byl by přísahal, že tak krásnou tvář ještě nikdy neviděl, i nelitoval toho, co byl pro ni udělal. Měť sice právo ji svou nevěstou nazvati, on ale nechtěl toho práva použítí; jedinkým laskavým pohledem byl dosti odměněn.

„Ach! jak vám mám děkovat, můj vysvoboditeli! Jak se vám mohu odměnit?“

„Nežádám od vás ničeho, než abyste na mne nezapomněla a něco na památku mi dala.“

„Proč na památku?“ ptala se uleknutá princezna, nebo se jí byl sličný mladík zalíbil a ona hned na otcovu odměnu pomyslíla. „Proč na památku, což nezůstanete u nás? Ne, ne, vy musíte k otci, by on se vám odměniti mohl.“

„Já nemohu s vámi jíti, krásná panno,“ řekl mladík smutně, „mne váže slib, který zrušit nesmím, ač bych s radostí připovězenou odměnu, vaši totiž ruku, přijal; ale jestli jste svobodna a mohla-li byste mě milovati, tedy na mne čekejte rok a den. Nepřijdu-li do toho času, jste slova svého prosta; dejte mi na památku polovici svého závoje, a kdo vám ji jednou ode mne přinese, tomu věřte, ať je on kdokoliv.“

S okem usazeným a rukou dáním kněžna všecko mu přislíbila; potom závoj s hlavy sňala, ve dvě ho roztrhla, půl sobě nechala a půl dala jemu. Nato se oba rozloučili. Skoro Vítek litoval, že byl tak hrdý a že s milenkou nešel; jeho nevázal žádný slib, on jen nechtěl tak, jak byl, před krále předstoupit. Chtěl dříve něco ve světě zkusit, něčemu se naučit, co by mu jako nastávajícímu králi prospěšno býti mohlo. Jak přišel do města, neřekl žádnému ani slova, šel k hospodskému a požádal ho, by mu ty věci, které si byl s kopce vzal, schoval, že si za rok a za den pro ně přijde. Ten mu to přislíbil a Vítek mu své věci odevzdal a odešel z města pryč.

Ubohé princezně se zatím zle vedlo. Když od něho ode-

šla, musela jít lesem a tu viděla, že tam stojí ještě vůz, v kterém byla přijela. Kočí totiž, velmi všetečný, byl by rád věděl, jak to s ní vypadne; nedal se žádným hrůzám odstrašit, neboť myslel, když bude zle, že ujede. Tu viděl tedy Vítka, jak kněžnu vysvobodil, viděl také, že se s princeznou rozloučil a ona že se vrací samotna; nevěděl si to nijak vysvětlit. Šel své panovnici vstříc a s radostí jí ruce líbal, při tom se ptaje, proč její vysvoboditel s ní nejde.

„Ach, milý Borši, učinil prý slib, který nesmí zrušit; on nemůže k našemu dvoru jít;“ a přitom jí hned zase slze líčka polily.

Tu Boršovi čert něco do ucha pošeptal a on hned rady jeho uposlechl. Vytáhna nůž, chopil se princezny a řekl k ní: „Přisahej, že každému řekneš, že jsem já tě vysvobodil a holí draka utloukl, sice tě v tu chvíli zabiju.“

Princezna zůstala leknutím celá bez sebe; když se ale trochu vzpamatovala, myslila si: „Jednou jsi smrti tak zázračně vyvázla a máš se tu nechat zabít? To neuděláš, snad to přece k tomu nepřijde, abys si ho musela vzít,“ a protože se zapřísáhla, že všechno řekne, jak ten ničemník žádat bude. Nato ji posadil do vozu a klusal k městu.

Tu bylo radosti! Z daleka bylo již slyšet křik a plesání, že je mladá kněžna živa. Rodiče její přišli jim daleko naproti a hned se ptali, kdo ji od smrti zachránil. A ona jim ukázala kočího. Ovšem že každý jaksi nedůvěřivě na něho hleděl, ale princezna tak řekla a oni museli věřit. Protož její otec ihned za jejího ženicha a spolupanovníka prohlásil.

Jak nebohé bylo, může si každý pomyslit. Ale co měla dělat? Vítka tu nebylo, a tak musela mlčet. To jediné si vyprosila, aby svatba teprv za rok a za den se slavila. Rodiče byli rádi, nebo byla ještě příliš mladá. Ženich by si to byl ovšem rád zapověděl, kdyby byl o její smlouvě s Vítkem věděl. Prozatím ale těšil se z toho, že tak lehko k slávě přišel, a raději mlčel. Na pána si uměl dobře hrát,

jenže se tím brzy každému zprotivil, takže nebylo človíčka v celém městě, který by nebyl kněžnu litoval, že se takovému nadutému sprostáku dostati má. Ona se však každické příležitosti varovala, kde by se s ním sejítí musila, a raděj tiše a o samotě žila.

Zatím chodil Vítek daleko a široko po světě. Tu pomohl tomu, tu zas onomu, takže, kamkoli přišel, všude ho rádi viděli, až se jméno jeho rozhlásilo. Nejvíce však pomáhal se svými psy králům a knížatům proti nepřátelům bojovat; tím získal si veliké bohatství a stav šlechtický. Pročež myslil, že je teď čas, aby se k své drahé kněžně co dostojný ženich vrátil. Ale byl daleko, ba kolik set mil od ní vzdálen, a rok se skoro ku konci schyloval. Sedl tedy na koráb a přes moře na cestu se vydal. Nebyl již sám se svými psy, alebrž měl mnoho lidí a věcí u sebe, a proto byla cesta jeho také obtížnější. Jedenkrát přistáli k jednomu ostrovu, Vítek se svými věrnými spolucestovníky vystoupil z korábu na zem a procházel se po ostrově. I zahlídl na stromě krásnou bílou holubičku.

„Aj, aj, kdepaks ty se tu vzala, má krajanko?“ řekl překvapený Vítek, a holubička slítlá se stromu a sedla mu na rameno a oulisně mu do tváře zobáčkem zobala. „Kdybys mně raději pověděla, co je v těch našich krajích nového a co moje milá asi dělá.“

„Bude mít za tři dny svatbu a tebe toužebně očekává,“ zašeptala holubička.

Zaražen nad podivnou holubičkou zůstal Vítek stát, brzy se ale vzpamatoval a zeptal se jí, koho si má vzít? Holubička mu všecko pověděla, co se s kněžnou stalo.

Tu teprv Vítek zpozdilosti své litoval. „Ach, jak ji nyní vysvobodím?“ naříkal, „kdyby koráb letěl, přece by tam za tři dny nedoletěl.“

„Což kdyby se svatba ještě o tři dny odložila?“ řekla holubička.

„A kdož by jí to řekl?“ Tu se přikroutil Pozor a lichotivě se okolo pánových nohou točil. „Ba hled! na tebe byl bych málem zapomněl,“ řekl radostně Vítek a vytáhna půl závoje z náprsí, otočil jej věrnému Pozorovi okolo krku. „Komu jej odevzdati máš, to ti nemusím teprv přikazovat; ale jestli přece třetí den svatba bude, tedy ženicha roztrhej a zůstaň tam, až přijdu.“

Sotva to pán dořekl, letěl Pozor přes hory a doly. Vítek se ohlížel po holubičce, ale ona byla již ta tam. Vrátil se tedy rychle na koráb a slíbil plavcům mnoho peněz, jestli ho šestý den až tam, kde jeho milenka bydlí, doplaví. Vítr byl příznivý, a tedy šťastně plouli. —

Podívejme se teď zase k princezně. Když byl rok pomalu u konce, usiloval ženich o to, by se svatba odbyla. Král se také za něj přimlouval, a že si byla princezna sama rok a den ustanovila, musila nyní bezděky svoliti.

Zvali se tedy hosté, vařilo se v kuchyních již kolik dní, jakož se i tisíc jiných radovánek chystalo na všech koncích. V den svatební ráno, když se kněžna již k zasnoubení strojit měla, přilítl do její komnaty bílý pes a zrovna k nohoum se položil. Leknutím chtěla na služebnictvo zavolat, ale tu spatřila, že má pes okolo krku závoj, který byla před rokem Vítkovi dala; i vzpomněla si hned na jeho slova, by věřila tomu, kdo jí tu památku opět přinese.

„Ach, snad je mrtev!“ naříkala kněžna; ale Pozor se točil vždy okolo ní a hlavou kroutil, až si toho princezna povšimla.

„Není mrtev, že hlavou kroutíš, ty dobré zvíře? Je snad zde?“

Pozor zase kroutil hlavou.

„Ale přijde snad?“

Tu radostně na ni vyskakoval.

„Kdy přijede? Ach! kým to vím! Nuže, buď jak buď, sňatek musí být odložen.“ I zavolala hned na komornici,

by jí došla pro lékaře, a řekla, že je nemocna a že se nemůže svatba slavit. Nato si lehla do postele.

Lékař, muž starý a s tělem i s duší všecek jí oddaný, pozoroval již dávno, že si ženicha nerada bere; pročez nedivil se tomu, když ho nevěsta prosila, by řekl, že po tři dny alespoň lože opustit nesmí. Jak matka přišla, kladl jí to na srdce, by se zasnoubení aspoň na třetí den odložilo, že je princezna tuze slabá a že by to snad mohla být její smrt, kdyby ji nutili. Máť plná starosti běžela hned ku králi, aby to dal veřejně oznámit.

Touto lstí si kněžna ještě té krátké lhůty dobyla. Pozor se od ní ani nehnul. Když se u dvora divili, odkud ten pes přišel, vzal to lékař na sebe, řka, že ho princezně darem přinesl. Rychle však uplynuly také tyto tři dny, a Vítka tu ještě nebylo. Již po druhé přistrojena stála nevěsta čekajíc, až bude musit ke stolu odejít, neb měla se před zasnoubením velká hostina držeti. Ouzkostí puzena vyslala Pozora, by se podíval, zdali pán jeho nepřichází. Pozor běžel nejdříve do hospody a jedním skokem visel pánovi svému okolo krku, který právě se svou družinou stál před hospodou a ke dvoru se chystal.

„I vítám tě, ty dobré zvíře, co děláš?“ tázal se Vítek, „jak jsi se měl? Co dělá moje kněžna?“

A Pozor jako by na všecko odpovídal, tak rozumně na pána hleděl a pořád jen obskakoval, jako by ho za sebou volal. I vydal se Vítek na cestu ke dvoru. Bylo až mílo se na něho podívat, jak pěkně mu ten skvostný šat slušel. U vrat stál osedlaný kůň a několik služebníků, kteří ho k nevěstě doprovodit měli.

V zámku již seděli u stolu a hodovali; jen nevěsta nic nejedla a strachem neustále ke dveřům hleděla, jestli mile nec nepřichází. Tu vejde sloužící ku králi a oznamuje, že přijel ke dvoru host z dalekých krajin, který by rád s králem promluvil.

„Je mi vítán, ať vejde a s námi postoluje,“ odpověděl král.

Sloužící odešel a za chvíli neznámému dvéře otevřel. Snad by byla princezna Vítka v tom nádherném šatě ani nepoznala, kdyby jeho psi u něho nebyli. Král hosta vlídně přivítal a vedle sebe a nevěsty ho posadil; začež mu oba dva milenci v srdci děkovali.

Každý se nyní Vítka vyptával, co nese za noviny. A on, jsa jazyka dosti obratného i vtipu bystrého, bavil celou společnost. Ku konci obrátil se ku králi a řekl: „Je tomu rok, co se v jedné zemi neobyčejná udalost přihodila, kteroužto bych ale nerad zde veřejně vypravoval, ač jestli se Vaší královské Milosti líbí –“

„Jen povídejte, nechť to cokoliv,“ pobízel král.

„Jedná to o jednom služebníku, který měl u svého pána úplnou přízeň a lásku, ale hanebně jej i jeho rodinu oklamal. Lestným podvodem chtěl všechny na věky nešťastnými učiniti, kdyby to ruka Páně nebyla překazila. Dříve však, než začnu, ptám se veřejně, kdyby se to jednomu z vás bylo stalo, co byste takovému člověku udělali?“

„Kdybych já takového ničemníka u sebe choval, který by se takých hanebností dopustil, dal bych ho v tu chvíli čtyřmi voly roztrhati,“ řekl ženich.

„Sám soběs ortel smrti vyřknul!“ zvolal Vítek a vstal. „Ty jsi ten ničemník, který se takových nepravostí dopustil a na věky královskou rodinu nešťastnou učiniti chtěl.“ Na ta slova všickni od stolu se zdvihli a žádali Vítka o vysvětlení, ženich ale ubledlý na celém těle se trásl. Ačkoliv Vítka neznal, protože ho v tváři neviděl, když se s kněžnou loučil, přece tenkrát ty psy zahlídl, jichžto si teď samou radostí byl ani nevšimnul, až když se k pánu připlazili. Tu teprv tušil, kdo je asi ten cizinec.

Vítek začal všecko vypravovat, jak se to bylo událo, a když dokončil, vytáhl půl závoje (který mu kněžna po

Pozorovi nazpět poslala) a devět jazyků z devíti hlav lité saně. „Ať přinese princezna půl svého závoje,“ řekl Vítek, „abyste se o pravdě řeči mé přesvědčili.“

Princezna nemeškajíc přinesla druhou polovici a k jeho ji přiměřila, i byly navlas stejné. Potom poručil Vítek, aby podali mu těch devět hlav, které král též schované měl. Když je přinesli, neměla ani jedna jazyk, pročež počínal každý věřit, že opovážlivý kočí podvodem vinen jest. Aby všecko se vysvětlilo, začala princezna povídat o hanebném jednání pacholkově, a tu teprv všickni se naň rozzlobili. Král ihned rozkázal, by čtyřmi voly byl roztrhán, aby zašel smrtí, jakou si byl sám přiřknul. Podvodník prosil, plakal a sama princezna se přimlouvala, ale král se nedal obměkčit. Muselť vinník smrtí tou se světa sejíti, jak byl zasloužil.

Druhý den slavil Vítek s princeznou svatbu tak skvostnou, že co město městem stálo, žádný takovou nádheru posud nespatriil. Byli šťastni. Král a královna Vítka velmi milovali a poddaní ho ctili, neboť byl přívětivý a dobrý.

Po nedlouhém čase, když se jednou v zahradě procházel, viděl zase holubičku, která mu tenkrát zprávu o kněžně na ostrov přinesla. „I hledme,“ řekl Vítek a šel blíže ke stromu, „odkud přicházíš a kde jsi byla?“

„U tvé sestry, králi,“ odpověděla holubička, „ona je nemocna a brzy snad umře, ale ty bys ji mohl uzdravit, kdybys ji šel navštívit.“ Po těch slovech holubička zmizela.

Král Vítek často na svou sestru vzpomínal, přece ale nemohl zapomenouti, že se k němu tak falešně chovala. Nyní ale, uslyše o její nemoci, na všecko zapomněl a umínil sobě, že pro ni co nejdříve pojede. Šel tedy k své choti a řekl jí, že sestra jeho je nemocna. Ona ho kárala, že již dávno k ní nešel a ubohou tak dlouho v trápení nechal. Prikázala mu, aby co nejrychleji pospíšil, by ji ještě při živobytí zastihl.

Král vzal tedy své psy a některé ze služebnictva, sedl na kůň a jel k sestře. Šťastně tam přijeli a sestru ještě živou našli, která s nevýslovnou radostí bratra uvítala, když slyšela, že jí odpouští a ke dvoru vzíti chce. Nemoc ji opustila a přípravy na cestu byly krátké. Co mohli pobrat z klenotů a drahých věcí, to vzali, ostatní tam museli nechat. Král kopec zamknul a všickni odjeli.

Královna sestru manželovu vlídně přivítala a vedla ji do skvostných pokojů, ježto pro ni uchystati dala, aby se po cestě zotavila. Ona však nemyslila v srdci tak, jak se stávala, i nemohlať zapomenout, že ji bratr tak nelidsky od sebe odstrčil. K tomu nebyla tak dobrého srdce jako Vítek, nýbrž tuze mstivá a závistivá, a proto umínila si, že se na bratru pomstít musí. Měla k ruce služebnici, kterou penězi k tomu účelu na svou stranu dostala. Jednalo se jen o to, jakou smrtí by ho se světa sprovodila, aby to na jevo nepřišlo. Konečně ustanovila, že dá udělat dlouhý nůž, kterým pak lože prorazí, aby se bratr, když do postele bude lehati, na špici nabodnul.

Pozor, ten věrný všudybyl, slyšel a viděl, co sestra nastrojila, a hned to svým čtyrnohým bratrům oznámil. „Tenkrát je zle s naším pánem,“ pravil k nim; „kdybychom ho jenom varovati mohli! ale jak? Nedáme mu lehnout, anebo vytáhneme nůž z postele, jestli nám v tom překážet nebude.“

Nebylo ale nic platno; druhý den byl velký lov a oni museli všickni tří s pánem, odkudž teprv pozdě na noc přišli. Po večeři, když se Vítek do ložnice odebral, aby si pospal, začali ho psi trhati a tahati, by jen do postele nelehal. I nevěděl, co to znamená: „Cožpak jste se zbláznili? Jsem celý umdlen, a když si chci odpočinout, nechcete mě do postele pustit.“ Konečně všecek rozzloben rychle do postele skočil a více ani nedechnul; nůž mu prorazil žebra. Ubozí psi nevěděli sobě rady a naříkali, že je pán dříve

nechtěl poslechnout. Co dělat? Vzali ho lehounce z postele, položili na měkké koberce a Lámej nůž zlostí na kousky rozdrodil. Ale tím pánu nepomohl. Tu zase ukázal Pozor svou moudrost.

„Vímť již, jak mu pomůžeme, bratři, teď mi to napadlo. Pamatujete se, jak se náčelník těch loupežníků, jehož jste tenkrát roztrhali, opět vyhojil? Já pro tu masť poběhnu, Lámej zůstane zde a Trhej půjde se mnou.“ To řekl a oba hned odběhli. Když k místu, kde vysoká jedle byla, přiběhli, musil ji Trhej vytrhnout, potom vyhrabali pod ní zlatý kalich a utíkali s ním co mohli nazpět. S ouzkostí je Lámej očekával. Tu přilítli, koflík otevřeli, napřed krev z rány jazykem vyčistili a pak masť namazali. V okamžení počal král dýchat a za chvíli vstal. S podivením hleděl okolo sebe; tu ležel rozlámaný nůž, zlatý koflík s masť, tu lože plné krve a roztrhané. Zponenáhla mu všechno napadlo, jak se to událo, a tudy snadno uhodl, že se o jeho život jednalo. Kdo však byl vinen? Musili to psi věděti, protože ho varovali. „Víte, kdo mi to lože přichystal?“ ptal se jich. Pozor hned k pánovi přiskočil a hlavou jako by svědčil.

„Tedy Lámej s Trhejem jděte a roztrhejte ho, ať je to kdokoliv.“

Tito radostně odběhli, a když se kolikerými dveřmi prodrali, přišli až do ložnice pánovy sestry a její důvěrnice. Byla podívaná, s jakou chutí je psi popadli, ven vytáhli a na kusy roztrhali.

Ráno, když se Vítek probudil, přiběhli k němu lidé a řekli, jaké neštěstí se stalo s jeho sestrou. Ulekl se ovšem, ale věděl, že se jí křivda nestala, a proto mlčel.

Zamyšlen vešel do zahrady a za ním všickni tři psi. Byli smutni a pořád se okolo něho otáčeli, jako by mu něco povídali.

„Copak chcete?“ ptal se jich král.

„Milý pane,“ řekl Pozor ku králi, který těmito slovy celý byl omámen. „Mnoho dobrého jsme tobě učinili, jakož i tys nám vždy dobrým pánem byl, ale ještě jednu službu nám musíš prokázat, bude to poslední a tou nás vysvobodíš.“

„Co to má býti?“

„Musíš nám všem třem hlavy stíti.“

„Ne, ne, toho nežádejte ode mne, jak bych to mohl udělat?“

„Tedy nás nechceš vysvobodit?“

„Což se to nemůže jinak státi?“

„Nikoli! My jsme tři bratři z knížecího rodu; tito dva byli velmi silní, já pak učený a moudrý, ale že jsme těchto ctností k zlému užívali a lid trýznili, dotkla se nás ruka spravedlnosti a my náhle umřeli, naše duše ale vešly do zvířecích těl. To, co nám příroda jako lidem dala, mělo nám i co nerozumným zvířatům zůstat, ale vždy jen ku prospěchu lidstva obráceno býti. Proto jsou oni dva silní, já rozumný. My měli třem dobrým osobám pomoci, troje zlé na světě shladit, nám pak ten, komu nejvíce dobrodiní proukážeme, konečně hlavy stíti. Ona holubička byla naše sestra, která k našemu vysvobození přispívala. Ty jsi třetí, kterému jsme pomáhali a sloužili, tobě jsme nejvíce dobrodiní prokázali, ty nám tedy učiň poslední službu.“

Na ta slova nemohl se král déle zdráhati, ač dosti nerád dobrodruhy své ztratil. Vytáhl tedy meč a všem třem hlavy stal. Tu vylítla z každého krásná bílá holubice. Když třikráte královu hlavu obletěly, zmizely v oblacích. Smuten odešel král do zámku, kde královna krásného synáčka porodila. Radostí na všechno brzy zapomněl a žil spokojeně a šťastně, aniž kdy víc pomoci psů si přát musel.